

h3 style="text-align:center">NCERT Solutions for Class 6th Sanskrit : Chapter 4

क्रीडास्पर्धा

(क्रीडा स्पर्धा) (सर्वनाम प्रयोग:)

पाठ का परिचय (Introduction of the Lesson)

इस पाठ में मध्यम पुरुष तथा उत्तम पुरुष के सर्वनाम का प्रयोग किया गया है। यथा— त्वम् (तुम), यूयम् (तुम सब), तब (तुम्हारा) तथा अहम् (मैं), वयम् (हम दो), मम (मेरा) आदि। इसके साथ ही मध्यम तथा उत्तम पुरुष के क्रियापद भी प्रयोग किए गए हैं। यथा— 'यूयम् गुच्छ्य', 'वयम् गुच्छ्यमः' आदि।

* स्मरणीयम्—क्रियापद की भौति मध्यम तथा उत्तम पुरुष के सर्वनाम पद का रूप भी सभी लिंगों में एक समान होता है। यथा— वयम् बालकाः (पु॰) गच्छामः। वयम् बालकाः (स्वी॰) गच्छामः।

पाठ - शब्दार्थ एवं सरलार्थ

(क) हुमा – यूयं कुत्र गच्छथ?

इंदरः - वयं विद्यालयं गच्छामः।

फेकनः - तत्र क्रीडास्पर्धाः सन्ति। वयम् अपि खेलिष्यामः।

रामचरणः - किं स्पर्धाः केवलं बालकेभ्यः एव सन्ति?

प्रसन्ना - नहि, बालिकाः अपि खेलिष्यन्ति।

रामचरणः - किं युवं सर्वे एकस्मिन् वले स्थ? अथवा पृथक् पृथक् वले?

प्रसन्ना – तत्र बालिकाः बालकाः च मिलित्वा खेलिष्यन्ति।

, फेकनः – आम्, बैडमिंटन-क्रीडायाम् मम सहभागिनी जूली अस्ति।

शब्दार्थाः (Word Meanings): युयम्-तुम सब (you all), कुत्र-कहाँ (where), गच्छश-जा रहे हो (are going), वयम्-हम सब (all of us), विद्यालम्-स्कूल (को) (to school), गच्छामः-जा रहे हैं (are going), तत्र-वहाँ (there), क्रीडास्पर्थाः-खेलप्रतियोगिता (sports competition), खेलिल्यामः-खेलगि/खेलेंगे (shall play), बालकभ्यः-लड्कों के लिए (for boys), एव-ही (only), बालिकाः-लड्कियाँ (girl), अपि-भी (also), खेलिल्यन्ति-खेलेंगी (shall play), सर्वे-सब (all), एकस्मिन् दले-एक ही दल में (in one team), स्थ-हो (are), पृथक्-अलग (different), मिलिल्या-मिलकर (together), आम्-हाँ (yes), बैडमिंटन क्रीडायाम्-बैडमिंटन के खेल में (in the game of badminton), मम-मेरागोरेमेरी (me'n'mine), सहभागिनी-साथी (máte/partner)।

L₃earnCBSE.in

English Translation: तुम लोग कहाँ जा रहे हो? हमा - Where are you going? Huma -- हम विदयालय जा रहे हैं। दंदर Inder We are going to school. – वहाँ खेल प्रतियोगिताएँ हो रही हैं। Phekan फेकन - Sports competition is हम भी खेलेंगे। going on there. We too shall play. - क्या प्रतियोगिताएँ केवल लड़कों Ramcharana- Are these matches के लिए हैं? only for boys? - No, girls will also play. नहीं लडिकयाँ भी खेलेंगी। Prasanna - क्या तुम सब एक दल में हो Ramcharana- Are you all in one रामचरण या पृथक-पृथक दल में? team or different teams? वहाँ लड़के-लड़िकयाँ मिलकर There the girls and Prasanna boys will play together. – हाँ, बैडमिंटन में मेरी साथी जूली है। Phekan फेकन Yes, in badminton my एतद् अतिरिक्तं कबड्डी, नियुद्धम्, क्रिकेटम्, पादकंदुकम्, हस्तकंन्दुकम्, चतुरङ्गः इत्यादयः स्पर्धाः भविष्यन्ति। - हुमे! किं त्वं न क्रीडिसि? तव भगिनी तु मम पक्षे क्रीडित। इंदर: हुमा - निह, मह्यं चलचित्रं रोचते। परम् अत्र अहं दर्शकरूपेण स्थास्यामि। फेकनः - अहो! पूरनः कुत्र अस्ति? किं सः कस्यामपि स्पर्धायाम् प्रतिभागी नास्ति?

शब्दार्था: (Word Meanings) : एतत् अतिः क्तम् – इसके अलावा (beside this), नियुद्धम् – जुडो (judo), पादकंदुकम्-फुटबॉल (football), हस्तकंन्दुकम्-वॉलीबॉल/बास्किटबॉल (basket ball/volleyball), चतुरङ्ग-चेस (chess), इत्यादय:-इत्यादि (etc.), भविष्यन्ति-होंगे/होंगी (will be), त्वम्-तुम (you), क्रीडिसि-खेल रही हो are playing (singular), तव-तुम्हारी (your), भगिनी-बहन (sister), मम पक्षे-मेरे पक्ष में (in my team), महाम्-मुझे (मेरे लिए) (me/for me), रोचते-अच्छा लगता है (like), स्थास्यामि-रहूँगी/रहूँगा (shall stay). कस्यामि (कस्याम् + अपि)-किसी में भी (in any), स्पर्धायाम्-प्रतियोगिता में (in a match), नास्ति (न + अस्ति)-नहीं है (is not)।

सरलार्थ :

इसके अतिरिक्त कबड्डी, जुडो, क्रिकेट, फुटबॉल, वॉलीबॉल, चैस इत्यादि स्पर्धाएँ प्रसना भी होंगी।

LearnCBSE.in *ॗ* संस्कृत−VI

इंदर हुमा, क्या तुम नहीं खेल रही हो? तुम्हारी बहन तो मेरी टीम में खेल रही है।

नहीं मुझे सिनेमा में रुचि है। वहाँ मैं दर्शक के रूप में रहूँगी।

हुमा फेकन ओह! पूरन कहाँ है? क्या वह किसी मैच में भाग नहीं ले रहा?

English Translation:

Prasanna - Besides this, Kabaddi, Judo, Cricket, Football, Volleyball, Chess etc. sports competitions will be held there.

Inder - Huma, are you not participating in any game? Your sister is playing in our team.

No, I am interested in films. I shall be present there as a spectator. Huma Phekan - Oh! where is Pooran? Is he not participating in any match?

(ग) रामचरण:- सः द्रष्टुं न शक्नोति। तस्मै अस्माकं विद्यालये पठनाय तु विशेषव्यवस्था वर्तते। परं क्रीडायै प्रबंधः नास्ति।

 अयं कथमपि न न्यायसङ्कतः। पुरनः सक्षमः, परं प्रबन्धस्य अभावातः हुमा क्रीडितुं न शक्नोति।

- अस्माकं तादृशानि अनेकानि मित्राणि सन्ति। वस्तुतः तानि अन्यथासमर्थानि।

फेकनः - अतः वयं सर्वे प्राचार्यं मिलामः। तं कथयामः। शीघ्रमेव तेषां कते व्यवस्था भविष्यति।

शब्दार्थाः (Word Meanings) : द्रष्टुम्-देखने के लिए (to see), शक्नोति-सकता/सकती है (is able), तस्मै-उसके लिए (for him), अस्माकम्-हमारा/हमारी/हमारे (our), विद्यालये-विद्यालय में (in school), **पठनाय**-पढ़ने के लिए (to study), वर्तते-है (is), परम्-लेकिन (but), क्रीडायै-खेलने के लिए (for playing), अयम्-यह (this), कथमिप-किसी प्रकार की नहीं (in no way), न्यायसङ्गत-उचित (justified), समर्थ-सक्षम, योग्य (capable), प्रबन्धस्य - प्रबन्ध के (for arrangement), अभावात् - अभाव के कारण due to lack of, क्रीडितुम्-खेलने के लिए (to play), तादृशानि-वैसे (like that), वस्तृत:-वास्तव में (in fact), अन्यश्रासमर्थानि-अन्य तरीके से समर्थ (differently abled), मिलाम:-मिलते हैं (हम) (meet), कथयाम:-कहते हैं (tell), शीघ्रमेव (शीघ्रम् + एव)-जल्द ही (soon), तेषां कृते-उनके लिए (for them), व्यवस्था-व्यवस्था/इंतजाम (arrangement), भविष्यति-हो जाएगा/जाएगी (will be)

सरलार्थ :

रामखरण वह देख नहीं सकता। उसके लिए हमारे विद्यालय में पढ़ने के लिए तो विशेष प्रबंध है. किंत खेल के लिए प्रबंध नहीं है।

यह किसी प्रकार भी न्यायसंगत नहीं है। पूरन सक्षम है, किंतु प्रबंध के अभाव के हमा कारण खेल नहीं सकता।

LearnCBSE.in क्रीडास्पर्धा 😹

इंदर							
फेकन	1,000						
हैं। शीघ्र ही उनके लिए व्यवस्था हो जाएगी।							
English Translation:							
Ramchran - He is not able to see. For him there is special arrangement for studying in our school. But there is no arrangement for playing.							
Hun					ent for playing. o lack of facilities,		
Hun	he can't play.	an iair. Poora	in is capar	ne, but que b	o lack of facilities,		
Inde		v friends like	that. In f	act they are	differently abled.		
Phel					there would be		
	arrangement	for them.					
	ने सीखा						
	िक पुरुष के अनुसार भी						
	) मध्यम पुरुष	– त्व	2	युवाम्	यूयम्		
		1		1	)		
			छ सि	गच्छथ:	गच्छथ		
	उत्तम पुरुष		इम्	आवाम्	वयम्		
				1	<u> </u>		
(-	\		छा मि	गच्छाव:	गच्छाम: सन्ति		
(4	) लट् लकार (वर्तमान का	M) — আ গুড		स्त:			
	er er (ware			भवत: भविष्यत:	भवन्ति		
	लृद् लकार (भविष्यत्	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	विष्यति		भविष्यन्ति		
	क्रीडति-क्रीडिप्यति	तिष्ठति-स			खेलिष्यति इत्यादि।		
(ঘ)	मम (मेरा), तव: (तुम्हारा)	, माम् (मुझे), व	त्वाम् (तुम्हें)	, महयम् (मेरे 1	लिए), तुभ्यम् (तुम्हारे		
	लिए) आदि।						
		अभ्यासः (Ex	rercise)	•			
पष्टनः १	. उच्चारणं कुरुत- (उच्चारण						
	(क) अहम्	आवाम्	ad It odu.)	वयम्			
	माम्	आवाम्		अस्मा	न		
	нн	आवयो:		अस्मा	ði.,		
	(ख) त्वम्	युवाम्		युयम्			
	त्वाम्	युवाम्		युष्मान	Ī		
	तव	युवयो:		युष्माव			
उत्तरम्-	छात्र स्वयं उच्चारण करें।						
		16	orn CE	BSE.in			
36	संस्कृत-VI	L	arrice	OE.III			
प्रश्न: 2	. निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरु	त— (निर्देशानसाः	र परिवर्तन व्ह	ीजिए— Trone	form as directed)		
	यथा- अहं क्रीडामि।						
	(क) अहं नृत्यामि।	(48.1		वयंक्री	SI4:1		
	(क) उहं गृत्यामा (ख) त्वं पठिसा	~ (बहुवः ~ (बहवः		***************************************	************		
		1.8.					
	(ग) युवां गच्छथः।	(एकव					
	(घ) अस्माकं पुस्तकानि।	(एकवः		***************************************			
	(ङ) तव गृहम्।	– (द्विवच	ने) –	*************			
उत्तरम्-	(क) वयम् नृत्याम:।	(ख) यूयम् प	ग् ठथ।	(ग) त्वम्	गच्छसि।		
	(घ) मम पुस्तकम्।	(ङ) युवयो:	गृहम्।				
1111III. 2							
я¢ч: 3,	. कोष्ठकात् उचितं विकल्पं	। चत्वा । स्वतस्थाः	नान पूरवत-	- (काष्ट्रक से '	डाचत विकल्प चुनकर		
	रिक्त स्थान भरिए- Pick	out the correc	t option ir	om the brack	ket and fill in the		
	blanks.)						
	(क) """ पठामि						
	(ख) "गच्छथः। (युवाम्/यूयम्)						
(ग) एतत् ''''' पुस्तकम्। (माम्/मम)							
	(घ) " क्रीडन	कानि। (युष्मान्/र्	युष्माकम्)				
	(ङ) छात्रे व	खः। (वयम्/आव	пम्)				
उत्तरम्-	(क) अहम् (ख) युवा			युष्पाकम्	(ङ) आवाम्		
ห ∛ ฑ: 4,	अधोलिखितानि पदानि आर	वृत्य साधकानि	वाक्यानि रच	ग्यत — (निम्निर्	गखत पदी को आधार		
	बनाकर सार्थक वाक्य बनाइए	Frame me	aningful s	entences on t	he basis of words		
	given below.)			S	1		
	यूर्यम्	लेखं		पश्यामि			
	वयम्	शिक्षिकां		रचयाम:			
	युवाम्	दूरदर्शनं		कथयिष्यथः			
	अहम्	कथां		पठिष्याव:			
	त्वम्	पुस्तकं		लेखिष्यसि			
	आवाम्						
	200	चित्राणि		नस्यथ			
उत्तरम्-	(क) यूयम् शिक्षिकां नंस्यथ।						
	(घ) अहम् दूरदर्शनं पश्यामि						

प्रश्नः 5. उचितपदैः वाक्यनिर्माणं कुरुत- (उचित पद से वाक्य निर्माण कीजिए- Frame with appropriate words.) आवयो: यथा- एषा मम पुस्तिका (क) एतत् मैत्री दृढा। (ख) (刊) अध्यापिका। (घ) एषा देश:। (ङ) भारतम (च) एतानि पुस्तकानि। (ख) आवयो: उत्तरम्- (क) मम (ङ) अस्माकम् (घ) तव प्रश्न: 6. वाक्यानि रचयत- (वाक्य बनाइए- Frame sentences.) एकवचनम् (क) त्वं लेखं लेखिष्यसि। (ख) आवाम् वस्त्रे धारियष्यावः। (ग) अहं पुस्तकं पठिष्यामि। ते फले खादिष्यथः। (ঘ) (ङ) मम गृहं सुन्दरम्। यूयं गमिष्यथ। (च) युवाम् लेखौ लेखिष्यथः। यूयम् लेखान् लेखिष्यथ। उत्तरम्- (फ) वयम् वस्त्राणि धारियष्यामः। (ख) अहं वस्त्रं धारयिष्यामि। वयम् पुस्तकानि पठिष्याम:। **(ग)** आवाम् पुस्तके पठिष्याव:। (घ) सा फलं खादिष्यति। ताः फलानि खादिष्यन्ति। आवयो: गृहे सुंदरे। अस्माकं गृहाणि सुंदराणि। (종) (च) त्वम् गमिष्यसि। युवाम् गमिष्यथः। यूयम् गमिष्यथ। प्रश्नः 7. एकवचनपदस्य बहुवचनपदं, बहुवचनपदस्य एकवचनपदं च लिखत- (एकवचन पद का बहुवचनपद और बहुवचनपद का एकवचन पद लिखिए- Write down the plural form of the word in singular and singular form of the word in plural.) LearnCBSE.in यथा-एष: स: ताः त्वम् तानि उत्तरम्- (क) ते (ख) सा (ग) यूयम् (घ) एषा (छ) तत् (च) मम अतिरिक्त-अभ्यासः (1) अधोदत्ताम् तालिकां पूरवत। (निम्नलिखित तालिका को पूरा कीजिए। Complete the table given below.) (क) (i) (ii) " (iii) त्वम् (iv) वयम् (v) मम युवयो: (vi) ते उत्तरम्-(i) सः (ii) सा ता: (iii) "" युवाम् (iv) अहम् (v) (vi) तव युष्माकम् (**ख**) (i) गच्छति (ii) पश्यथ: रचयाम: (iii) गच्छन्ति उत्तरम्-(i) गच्छत: (ii) पश्यसि पश्यथ रचयाव: (iii) रचयामि

LearnCBSE.in क्रीडास्पर्धा 🕷

(ग)	) (i) शिक्षक:		
	(ii)	***************************************	शिक्षिका:
	(iii)	पुस्तके	••••••
उत्तरम्	(i)	शिक्षकौ	शिक्षका:
	(ii) शिक्षिका	शिक्षिके	
	(iii) पुस्तकम्	***************************************	पुस्तकानि
(2) अधोव	त्तानि वाक्यानि निर्देशाः	नमारेण परिवर्तयनः (	निम्नलिखित वाक्यों को निर्देशानुसार
	ए। Transform the sent		
	बहुवचने (बहुवचन में		as per un ections.)
(4.7)	(i) सा नृत्यति।	in plural /	
	(ii) त्वम् खादसि।		
	(iii) आवाम् धावावः।		
	(iv) तौ नमत:।		
	(ए) युवाम खेलथ:।		
उत्तरम्- (i		यम खादथा, (iii)	वयम् धावामः।, (iv) ते नमन्ति।,
	) यूयम् खेलथ।		
(ख)	एकवचने (एकवचन ग	in singular)	
	(i) अस्माकं शिक्षकाः		
	(ii) युष्माकं वस्त्राणि।		
	(iii) युवयो: मित्राणि।		
	(iv) वयम् गच्छाम:।		
	(v) ते नमन्ति।		
उत्तरम्- (i)	) मम शिक्षक:।, (ii)	तव वस्त्रम्। <i>(iii)</i> त	व मित्रम्।, (iv) अहम् गच्छामि।,
(v	) सः नमति।		
(刊)	द्विवचने (द्विवचन में i	n nlural)	
``	(i) अहम् पठामि।	in practice y	
	(ii) त्वम् क्रीडसि।		* *
	THE RESERVE OF		
	(iii) वयम् पश्याम:।		
	(iv) सः हसति।		
	(७) सा गायति।	2	
	) आवाम् पठाव:।, (ii) र		आवाम् पश्यावः।,
(in	υ) तौ इसत:।, (υ) ते ग	ायत:। '	
🐲 संस्कृत\	ก ————	LearnCB9	SF in
	••	Learnobe	JL.111
-			
(3) अधोदत्त	गनि वाक्यानि लुटलकारे	परिवर्तयतः (निम्नलि	खित वाक्यों को लुट लकार में
_	50 3		खित याक्यों को लूट लकार में o future tense.)
बदलिए।	Transform the follow	ving sentences into	o future tense.)
बदलिए। यथा-	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः।		o future tense.)
बदलिए।	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः।	ving sentences into	o future tense.)
बदलिए। यथा - (i) बालिका	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः।	ving sentences into	o future tense.)
बदिलए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः।	ving sentences into	o future tense.)
बदिलए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सर	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठसि।	ving sentences into	o future tense.)
बदलिए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सर्रे (iv) ते चित्रा	Transform the follov वयम् अख्यापकं नमामः। भोजनं खादति। समचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति।	ving sentences into	o future tense.)
बदलिए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सर्रे (iv) ते चित्रा	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठसि।	ving sentences into	o future tense.)
बदलिए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चित्रा। (v) बालका:	Transform the follov वयम् अख्यापकं नमामः। भोजनं खादति। समचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति।	ving sentences into	o future tense.)
बदिलए। यथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरं (iv) ते चित्रा (v) बालका: उत्तरम्- (i)	Transform the follov वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्याचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति।	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदलिए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा (v) बालका: उत्तरम्- (ii) (iii)	Transform the follov वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति।	ving sentences into a up we will sentence into a up we we we we will sentence in the control of	o future tense.) कं नंस्यामः। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्यामः।,
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) (v)	Transform the follov वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयिता। पादकन्दुक खेलं खेलिना। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्यामः।
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) (v) (4) विपरीता	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयिता। पादकन्दुक खेलं खेलिता। बालिका भोजनं खादिच्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिव्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलं	wing sentences into	o future tense.) कं नंस्यामः। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्यामः।,
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) (v) (4) विपरीता having	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयिता। पादकन्दुक खेलं खेलिता। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं स्थेलं धंकम् सर्वनामपदं लिखतः the opposite meaning	wing sentences into	o future tense.) कं नंस्यामः।
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) (v) (4) विपरीता having	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। कृतम् पठसि। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं से धंकम् सर्वनामपदं लिखतः the opposite meaning मम — तिवा।	wing sentences into	o future tense.) कं नंस्थाम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचयिष्यन्ति।, पदं लिखिए। Write the pronoun
बदिलए। सथा- (i) वालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सर्व (iv) ते विज्ञा (v) वालका: उत्तरम्- (i) (4) विपरीता having सथा- (i) ते	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठसि। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं से धंकम् सर्वनामपदं लिखतः the opposite meanin मम — तिवा। वम्	wing sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचिष्यपिता, पद लिखिए। Write the pronoun
बदिलए। सथा— (i) वालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा (v) वालका: उत्तरम्— (i) (4) विपरीता having सथा— (i) त (vi) त	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठसि। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं से धंकम् सर्वनामपदं लिखतः । the opposite meanin मम — तिव। वम्	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्थाम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचयिष्यन्ति।, पद लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। सथा— (i) वालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा (v) वालका: उत्तरम्— (i) (4) विपरीता having सथा— (i) त (vi) त	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठसि। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं से धंकम् सर्वनामपदं लिखतः the opposite meanin मम — तिवा। वम्	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्थाम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचयिष्यन्ति।, पद लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। सथा— (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चिन्ना (v) बालका उत्तरम्— (i) विपरीता having सथा— (i) त (vi) व (vi) व (vii) व (vii) व	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्राम्बलप्रदेशं गच्छामः। ध्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं न्याः ध्यंकम् सर्वनामपदं लिखता स्म — तिवा। वम्	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचिष्यवित्ता, पर् लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) त्वप् हि (iii) त्वप् सरे (iv) ते विज्ञा (v) बालका उत्तरम्- (i) विपरीता having सथा- (vi) ते (vi) ते उत्तरम्- (i) ते (vi) 3 उत्तरम्- (i) 3	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। पाम्बलप्रदेशं गच्छामः। प्कृतम् पठिस। ण रचयिता। पादकन्दुक खेलं खेलिता। बालका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यति। बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलिता। बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलिता। वाकाः पादकन्दुक खेलं खेलिता। वाकाः पादकन्दुक खेलं खेलाना। वाकाः पादकन्दुक खेलाना।	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचिष्यवित्ता, पर् लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) विपरीता having सथा- (i) तं (vi) वे उत्तरम्- (i) वे (vi) वे उत्तरम्- (i) वे (vi) वे उत्तरम्- (i) वे	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। स्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं न्याः श्रिकम् सर्वनामपदं लिखता स्म — तिवा। वम् — तिवा। वम् — स्माकम् (ए	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। सथा- (i) वालिका (ii) त्वप् हि (iii) त्वप् सं (iv) ते विजा (v) बालका उत्तरम्- (i) ते (vi) विपरीता having सथा- (vi) ते	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्राम्बलप्रदेशं गच्छामः। प्रकृतम् पठिसा ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालकाः भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं स्रे धंकम् सर्वनामपदं लिखता स्म — तिवा वम् — तिवा वस्माकम् (ए अहम् (सं) यूयम् प्रथम् (एसं) युषमाकम् । प्रमा (एसं) युषमाकम् । प्रमा (एसं) (निम्	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचिष्यवित्ता, पर् लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। सथा- (i) बालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सं (iv) ते चित्रा। (v) बालका: उत्तरम्- (i) विपरीता having सथा- (i) तं (vi) वे उत्तरम्- (i) वे (vi) वे उत्तरम्- (i) वे (vi) वे उत्तरम्- (i) वे	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्राम्बलप्रदेशं गच्छामः। प्रकृतम् पठिसा ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालकाः भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं स्रे धंकम् सर्वनामपदं लिखता स्म — तिवा वम् — तिवा वस्माकम् (ए अहम् (सं) यूयम् प्रथम् (एसं) युषमाकम् । प्रमा (एसं) युषमाकम् । प्रमा (एसं) (निम्	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। सथा- (i) वालिका (ii) त्वप् हि (iii) त्वप् सं (iv) ते विजा (v) बालका उत्तरम्- (i) ते (vi) विपरीता having सथा- (vi) ते	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्रमाचलप्रदेशं गच्छामः। प्रकृतम् पठिस। पादकन्दुक खेलं खेलिना। पादकन्दुक खेलं खेलिना। बालिका भोजनं खादिच्यति। त्यम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं ग्रं धंकम् सर्वनामप तिष्यत। प्रमा — तिवा। वाम् — तिवा। वाम् — (एःसम्पर्प (एःसम्पर्प (एःसम्पर्प)) परमाकम् (एःसम्पर्प (एःसम्पर्प)) परमाकम् पाम् तालिकां पूरयत। (निम् oelow.)	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। यथा— (i) बालिका (ii) त्वप् सै (ii) ते चित्रा (v) बालका: उत्तरम्— (i) (4) विपरीता having थथा— (vi) उ	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। प्कृतम् पठिसा ण रचयन्त। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालकाः भोजनं खादिध्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिध्यति। बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलं त्वा संसक्तम् पठिध्यति। बालकाः पादकन्दुक खेलं व्य स्वम् सर्वनामपवं लिखता स्म — तिवा वस् अवयोः अस्माकम् (v अहम् (ii) यूयम् एयम् (vii) युम्माकम् ॥म् तालिकां पूरवत। (निम् pelow.)	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। सथा— (i) बालिका (ii) त्वम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्राहि (v) बालकाः उत्तरम्— (i) विपरीता तेथांता सथा— (vi) वे	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। प्रमाचलप्रदेशं गच्छामः। प्रकृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालका भोजनं खादिचति। त्वम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं स्थेलन्ति। स्थिकम् सर्वनामपदं लिखता। प्रमा — तिय। तव। तव। तव। तम् (ii) यूयम् प्रमा (vii) यूष्माकम् पाम् तालिकां पूर्यत। (निम्कार) प्रमा प्रातिकां पूर्यत। (निम्कार) प्रमा (ii) सः पठति	ving sentences into वयम् अध्यापः	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। सथा— (i) बालिका (ii) त्वप् हि (iii) त्वप् सं (iv) ते विजा (v) बालका: उत्तरम्— (i) विपरीता तेथांश्व सथा— (vi) वे (vi) वे उत्तरम्— (i) वे (vi) वे	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादति। माचलप्रदेशं गच्छामः। प्कृतम् पठिस। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालका भोजनं खादिष्यति। त्यम् संस्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं न्यास्कृतम् पठिष्यसि।, बालकाः पादकन्दुक खेलं न्यास्कृतम् पतिष्यति। स्वास्कृतम् पतिष्यति। स्वास्कृतम् पतिष्यति। स्वास्त्रम् पत्रम् विष्यत। स्वास्त्रम् (११) यूयम् प्रयम् (११) यः पठिति (११) सः पठिति	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:। यम् हिमाचलप्रदेशं गमिष्याम:।, चित्राणि रचिष्यन्ति।, पद लिखिए। Write the pronoun (iii) युवाम्
बदिलए। (i) बालिका (ii) वयम् (है (iii) त्वम् सरे (iv) ते विजा (v) बालका: उत्तरम्— (i) (4) विपरीता having सथा— : (vi) व	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादित। माचलप्रदेशं गच्छामः। कृतम् पठिसः। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामप्रवान् वयम् प्रवान् प्रवान्यान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रव	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।
बदिलए। स्था- (i) वालिका (ii) वयम् हि (iii) त्वम् सरे (iv) ते चित्रा (v) वालका: उत्तरम्- (i) ते (vi) ते	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादित। माचलप्रदेशं गच्छामः। कृतम् पठिसः। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामप्रवान् वयम् प्रवान् (ग्रं) यूयम् प्रवाम् (ग्रं) यूयम् प्रवाम् (ग्रं) युप्पाकम् पाम् तालिकां पूरवतः।(निम् प्रवारः) पदः लदः (ग्रं) सः पठित सः।	wing sentences into वयम् अध्यापः	o future tense.) कं नंस्थाम:।
बदिलए। (i) बालिका (ii) वयम् (है (iii) त्वम् सरे (iv) ते विजा (v) बालका: उत्तरम्— (i) (4) विपरीता having सथा— : (vi) व	Transform the follow वयम् अध्यापकं नमामः। भोजनं खादित। माचलप्रदेशं गच्छामः। कृतम् पठिसः। ण रचयन्ति। पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। बालिका भोजनं खादिष्यति। त्वम् संस्कृतम् पठिप्यति।, बालकाः पादकन्दुक खेलं खेलन्ति। सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वनामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामपर्वं लिखतः सर्वानामप्रवान् वयम् प्रवान् प्रवान्यान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रवान् प्रवान् प्रविन् प्रव	ving sentences into	o future tense.) कं नंस्याम:।

प	६-लुद् (भावध्यत् काल)							
(ख) (<i>i</i>) सा पठिष्यति								
(ii)	" युवाम् पठिष्यथ:							
(iii)		वयम् पठिष्यामः						
उत्तरम्- (i)	ते पठिष्यतः	ताः पठिष्यन्ति						
(ii) त्वम् पठिष्यसि		यूयम् पठिष्यथ						
(iii) अहम् पठिष्यामि	आवाम् पठिष्यावः							
पंजित-पाठिष्यति (								
(ग) <i>(i)</i> भवति	-	(भू)						
(ii) गच्छति	-	(गम्)						
(iii) खादति	-	(खाद्)						
(<i>iv</i>) লিखति	-	(लिख्)						
(v) चलति	, -	(चल्)						
(vi) क्रीडति	-	(क्रीड्)						
उत्तरम्- (ग) <i>(i)</i> भविष्यति	(ii) गमिष्यति	(iii) खादिष्यति						
(iv) लेखिष्यति	(v) चलिष्यति	(vi) क्रीडिप्यति						
ELANO.	बहुविकल्पीयप्रश्नाः							
(1) उचितं विकल्पं चित्वा वि		विकल्प चुनकर रिक्त स्थान पूर्ति						
	orrect option and fill in							
'(क) (i) ··································	'कृत्र गच्छथ?	(युवाम्, यूयम्, युष्मान्)						
(ii)	विद्यालयं गच्छामः।	(आवाम्, वयम्, अस्माकम्)						
(iii) एतत्		(मम्, मह्मम्, अस्माकम्)						
(iv) एष:		(त्वम्, त्वाम्, तव)						
(v) 朝 ·····								
		(वयम्, अहम्, अस्माकम्)						
उत्तरम् - (i) यूयम् (ii) वयम् (iii) मम (iv) तवं (v) अस्माकम्।								
		। (अस्ति, स्तः, सन्ति)						
(ii) आवाम् जन्तुः	शालां। (	(गच्छिष्याव, गमिष्याव:, गमिष्यामि)						
	LearnCB	SF in						
🗯 संस्कृत–VI	Loano							
(iii) यवाम कथां	। (কা	ययिष्यथः, कथिष्यथः, कथियथः)						
(iii) युवाम् कथां """ । (कथयिष्यथ, कथिष्यथः, कथिष्यथः) (iv) हे बालकाः! किं यूयम् प्राचार्यं """। (मिलन्ति, मिलध, मिलसि)								
(v) छात्राः लेखम्। (लिखिष्यन्ति, लेखिप्यतः, लेखिप्यन्ति)								
(v) छात्राः लेखम् । (शिख्यानः, शिख्यानः) उत्तरम् (i) सन्ति (ii) गमिष्यावः (iii) कथयिष्यथः (iv) मिलथ (v) लेखिष्यन्ति।								
(2) उचितं विकल्पं चित्वा तालिकापूर्ति कुरुत। (उचित विकल्प चुनकर तालिकापूर्त के।।अए। Complete the table by picking out the correct option.)								
	- नावयो: अस्माकम्।	(मम्, मम, माम्)						
1-2	***************************************							
	भावाम् युष्माकम्।	(युवाम्, युवयोः, युवयो)						
(444) (174	चुनावर्ग्ः छत्राणि।	(छत्रौ, छत्राः, छत्रे)						
(10) 011	200000000000000000000000000000000000000							
V - 4	रती एते।	(एतत्, एषः, एष)						
उत्तरम्- (i) मम (ii) अस्मान्	(iii) युवयो: (iv) छत्रे (v	) एषः						

LearnCBSE.in क्रीडास्पर्ध 💥